

Redogörelse för revisorernas verksamhet år 2007

1 Inledning

Med hänvisning till revisionsreglementets § 10 lämnas följande redogörelse för revisionsverksamheten år 2007.

Revisorerna är ett kommunaldemokratiskt kontrollinstrument och målet för arbetet är ansvarsprövningen. Med resultatet av årets granskningar som grund prövar revisorerna om styrelser, nämnder och beredningar har fullgjort sitt uppdrag. Vår bedömning i frågan om ansvarsfrihet lämnas årligen till fullmäktige inför dess prövning och beslut. Fullmäktiges beslut i ansvarsfrihetsfrågan ska motiveras, om det inte är uppenbart obehövt, d v s när ingen kritisk synpunkt framställts från revisorerna eller fullmäktigeledamöter.

Vårt arbete regleras i kommunallagens 9 kap. och god revisionssed i kommunal verksamhet. Med god revisionssed menas processer, principer och tillvägagångssätt i granskning och bedömning. Den avser också vårt förhållningssätt i uppdraget och till dess förutsättningar.

Revisorernas granskningsuppdrag uttrycks i kommunallagen och här anges att vi årligen skall granska, i den omfattning som följer av god revisionssed, all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden. På samma sätt ska vi, genom de av fullmäktige valda lekmannarevisorerna även granska verksamheten i de kommunala företagen. Revisorerna prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Efter vår *risk- och väsentlighetsbedömning* som genomfördes 2007 (vilken utgör en av de årliga granskningsinsatserna) prioriteras revisionsinsatser och dokumenteras i en årlig revisionsplan. Revisionsplanen är i stor utsträckning styrande för våra löpande granskningsinsatser. Alla granskningsinstanser planeras och genomförs så att de stödjer varandra i syfte att uppnå en effektiv revision. Följande aktiviteter och granskningar har genomförts under året.

2 Nämndsövergripande granskningar

Granskning av korttidssjukfrånvaro inom Lunds kommun

Syftet med granskningen var att undersöka det kommunövergripande arbetet med korttidssjukfrånvaro samt den uppföljning som görs på nämnds nivå av personer som är korttidssjukskrivna.

Kommunen har i handlingsplanerna för 2006 och 2007 valt att fokusera på förebyggande hälsoarbete samt på arbete med sänkning av antalet långtidssjukskrivna. Många insatser startades kring förebyggande hälsoarbete och rehabilitering under 2006 och kommer att fortsätta under 2007. Dock har resultaten från dessa insatser ännu inte återspeglats i statistiken. Kommunen hade som mål att sänka sjukfrånvaro till 7 %, men detta har inte lyckats. Idag ligger sjukfrånvaron på samma nivå som för 2005, dvs. 8 %.

Under 2006 har ett antal goda exempel lyfts upp när det gäller hälsoarbete och rehabilitering. Vi har tittat närmare på två projekt, på vård- och omsorgsnämnden respektive på barn- och skolnämnd Söder, som har de korttidssjukskrivna medarbetarna som målgrupp. Båda projekten visar goda resultat.

Arbetsledarna har en stor roll både i det förebyggande arbetet och i rehabiliteringsarbetet. Det är arbetsledare som hänvisar/anmäler de anställda till olika åtgärder/ program. En enkät visar att arbetsledarnas engagemang varierar, t.ex. vissa kontaktar alla sina sjukskrivna medan andra hänvisar till för stor arbetsbelastning. Kommunen måste säkerställa stort engagemang hos arbetsledarna inom hela kommunen för att insatserna ska få effekt.

Granskningen har visat att Lunds kommuns yngre medarbetare (29 år och yngre) har 1 till 2 procent högre sjukfrånvaro än kommungruppen större städer och Skåne län. Revisionen betonar vikten av fortsatta analyser och att det utifrån de slutsatser som dras sätts in relevanta åtgärder.

Granskning av administrativa lokaler

Syftet med granskningen var att utreda de administrativa lokalernas ändamålsenlighet utifrån ekonomi, styrning och samordning samt tillgänglighet.

Lunds kommuns förvaltningsadministration och centrala ledning är idag utspridd på mellan 15 och 25 platser beroende på definition – bara den centrala förvaltningen med sina ca 200 medarbetare är enligt uppgift utspridda på 14 platser. Den geografiska spridningen ställer frågor kring ändamålsenligheten avseende ekonomi, styrning och samordning samt tillgänglighet i lokalerna.

Den ekonomiska ändamålsenligheten har inte varit möjlig att till fullo utreda utifrån yt- och kostnadseffektivitet då tillgängliga uppgifter saknas för detta. Den ekonomiska ändamålsenligheten kan dock även bedömas utifrån andra parametrar och merkostnader avseende dubblering av stödfunktioner, många receptioner, dubblering av tekniskt stöd i form av IT-kommunikation samt bristande flexibilitet i dagens lokallösningar. Utifrån dessa parametrar finner vi att dagens lokallösning inte är optimerad. Vidare ser vi att kommunstyrelsen saknar överblick av lokalsituationen och dess ekonomiska effektivitet vilket är något som är en förut-

sättning för att fatta kloka beslut framöver i dessa frågor.

Dagens administrativa lokallösning är inte optimerad utifrån kommunens uppdrag och den valda organisationen. Bedömningen är att lokalsituationen i sin helhet inte stödjer, utan motverkar samordning mellan förvaltningar och på flera håll inom förvaltningar. Den befintliga lokallösningen är ett hinder för att på effektivaste sätt möta morgondagens kommunala utmaningar vilka kan antas finna sina lösningar tvärssektoriellt. Sådana lösningar kräver hög grad av samverkan, involvering, projekt- och processorientering. Detta är metoder som stöds med närhet, gemensam arbetskultur och tillgång till spontana och strukturerade mötesplatser.

Vidare motverkar dagens lokallösning möjligheten att utforma ett effektivt och samordnat stöd till verksamheten – något som tränger undan såväl resurser som ledningsfokus från kärnverksamheten.

Befintlig lokallösning har tillgänglighetsbrister vad gäller svårigheter för medborgarna att identifiera var kommunens lokaler fysiskt befinner sig för olika frågeställningar. Vidare måste medborgare som skall bygga ett hus besöka flera olika kontor som är placerade utspritt i Lund. Lokalerna är inte heller överallt anpassade för att personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga skall ges tillgänglighet enligt de nationella målen för detta. Det är också osäkert om dagens lokaler kommer kunna anpassas i dessa avseenden inom den nationella lagstiftningens tidsgräns som går ut 2010.

Analys avseende kommunens kostnadsnivå

Under året har en jämförande granskning genomförts avseende kommunens kostandsnivå samt kvalitetsnivå. Granskningen byggde på data som inhämtas från officiella databaser. Analyserna grundades endast på erhållen information ur databaserna (åren 2004-2006). Hänsyn tog således inte till poster av extraordinär karaktär, såsom engångsposter och dess påverkan på kommunens ekonomi enskilda år. Vid granskningen konstaterades att Lunds kommun totalt sett en grundekonomi som är bättre än den jämförda kommungruppen.

I förhållande till strukturfaktorerna har Lund ”för höga” kostnader för barnomsorg, grundskola och äldreomsorg. För utbildningsverksamheten finns kvalitetsmått som visar på en hög kvalitet vilket även till viss del finns för barnomsorgen. Kostnaden för vårdtagare inom ordinärt respektive särskilt boende, för äldreomsorg, är mycket hög.

Granskning av om de budgetansvariga i verksamheterna har rätt kunskap och insikt i ekonomi- och verksamhetsstyrningen.

Syftet med granskningen var att undersöka vad de budgetansvariga tycker om sina förutsättningar för att genomföra en god ekonomistyrning. En Web-baserad enkätundersökning har genomförts där budgetansvariga fått svara på 28 frågor fördelade på följande sex områden:

- Budgetprocess
- Kompetens
- Ledning och styrning
- Mål och styrande dokument
- Uppföljning och kontroll

- Rutiner, stöd och information

De budgetansvariga i kommunen ger en positiv bild av ekonomistyrningsprocessen. Man är speciellt nöjd med mål och styrande dokument. De frågeområden som får sämst omdömen är "Budgetprocess", "Uppföljning och kontroll", samt "Rutiner, stöd och information". C:a 35 % är negativa till "Budgetprocess" och fördelningen är tämligen jämn över samtliga ansvarsområden i kommunen. Drygt 20 % är negativa till "Uppföljning och kontroll" med övervikt på äldre- och handikappomsorg. Drygt 20 % är negativa till "Rutiner, stöd och information" med övervikt på barn- och utbildningsverksamheten.

Granskning av Lunds kommuns och Region Skånes åtgärder för att möta extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap - samverkan

Motsvarande granskning är gjord i ytterligare 7 av länets kommuner. I rapporten konstateras bl.a. att samverkan mellan Länsstyrelsen, Region Skåne och kommunerna är trevande och söker sina former (med undantag av Malmö Stad). Det faktum att lagstiftningen är ny bidrar till en osäkerhet och ett tolkande av lagstiftningen. Vidare konstateras att Lunds kommun och Region Skåne har goda ambitioner att verka för en god krisledning så väl lokalt som regionalt och att man kommit en god bit på väg med risk- och sårbarhetsanalyser.

Det är enligt revisionen viktigt att det samordning sker med de kommunala bolagen redan i förberedelsestadiet och att det finns en grundläggande strategi för hur bolagen ska hanteras. I Lunds kommun återstår det att formalisera detta i ägardirektiven. Vidare konstateras att Lunds kommuns bildande av ett krishanteringsråd, dit Region Skåne kommer att inbjudas, är ett steg i denna riktning.

3 Fördjupade revisionsprojekt

Kommunstyrelsen

Översiktlig granskning av IT-säkerheten

Granskningen syftade till att översiktligt granska kommunens IT-säkerhet. I granskningen ingick bl.a. att kontrollera regler och stöddokument, generell behörighetshantering, rutiner för backuptagning samt driftsäkerhet.

Sammanfattningsvis bedömer vi resultatet avseende flera av de kontroller som vi utfört vara tillfredsställande. Vi har även konstaterat brister och väsentliga förbättringsområden. Samtidigt kan vi konstatera att det inom flera av de områden där vi konstaterat brister pågår ett förbättringsarbete som ansvariga på olika nivåer arbetar med. I de arbeten som ska initieras och som pågår är det givetvis viktigt att tydliga tidsplaner sätts upp och att det säkerställs att arbetet slutförs enligt de planer som finns.

Områden där vi konstaterat brister och som är viktiga för kommunen att förbättra sammanfattas i nedanstående punkter.

- Vi konstaterade att det för närvarande finns oönskade störningar i allt för hög grad enligt vår bedömning. Servicedesken är ansträngd och många användare upplever att det tar för lång tid innan fel avhjälpas. Vi vill även trycka på vikten av att olika processer effektiviseras och förbättras.

- Det är bristfälligt att det idag saknas systemsäkerhetsplaner för kommunens system. Det är viktigt att kommunledningen utarbetar en plan och utser ansvarig för att säkerställa att arbetet med systemsäkerhetsplaner sker. Vi kan konstatera att det finns dokument som berör IT-säkerheten som är inaktuella och som inte används i praktiken.
- Vi bedömer att uppföljning och kontroll av IT-säkerheten inom kommunen inte sker på ett tillfredsställande sätt. Det är här viktigt att kommunledningen via information och uppföljning försäkras sig om att organisationen (chefer, användare m fl) vet vilket ansvar de har för IT-säkerheten samt att policys och regler efterlevs. (Vad vill kommunledningen har svar på och på vilket sätt ska rapporteringen ske).
- Vår bedömning är att rum för drift, backuptagning reservkraft och anslutande utrustning inte är tillfredsställande. Det är här viktigt att det görs en översyn och att kommunledningen säkerställer att det upprättas en dokumenterad bild avseende brister, risker och konsekvenser. Det är därefter viktigt att ett förbättringsarbete påbörjas. Vi konstaterar att ansvariga ser ett behov att förbättra och se över skyddet mot åtkomst till databaser och servrar. Det är här viktigt att brister, risker och konsekvenser tydliggörs och att förbättringsåtgärder prioriteras. Därefter är viktigt att ett förbättringsarbete påbörjas.
- Vi ser ett behov av att det genomförs övergripande utbildningsaktiviteter inom kommunen. Analyser för att identifiera följderna av eventuella katastrofer bör genomföras och i anslutning till detta är det viktigt att en avbrottsplan upprättas. Avbrottsplanen bör innehålla en beskrivning av vad som krävs för att starta driften på nytt, prioriteringar samt ansvaret för olika aktiviteter.

Mot bakgrund av ovanstående anser revisionen att det är viktigt att ledningen stärker greppet kring IT-säkerheten.

Granskning av tillgänglighetsarbetet

Granskningen syftade till att besvara revisionsfrågan huruvida tillgänglighetsarbetet i Lunds kommun är ändamålsenligt och leder till önskvärda resultat. Som komplement till revisionsfrågan hade granskningen ett övergripande syfte att ge en allmän bild av handikapperspektivet i kommunen med fokus på arbetet med den fysiska tillgängligheten.

Tillgänglighetsarbetet har en decentraliserad organisation med ansvar hos varje nämnd och styrelse. Risken med decentraliseringen i organisationen är minskad möjlighet till sammanhållen uppföljning och kontroll av arbetets utveckling. Det är otydligt var verksamheten som helhet följs upp och utvärderas.

Tillgänglighetsarbetet i kommunen är ändamålsenligt i den mån att intentioner i lagstiftning och i kommunens handikapplan, avseende enkelt avhjälpna hinder, följs. Det kan dock inte fastställas om tidplanen, att enkelt avhjälpna hinder ska vara avhjälpna före 2010, kommer att hållas. Verksamheterna bedömer att målet kommer att uppnås på allmänna platser och i de fastigheter som ägs av kommunen. Konstateras kan dock att måluppfyllelsen, avseende undanröjande av enkelt avhjälpna hinder på allmänna platser, är svår att mäta. Det beror på att förutsätt-

ningarna för om ett hinder är enkelt avhjälpt är föränderliga. Det är således inte sannolikt att samtliga hinder som år 2010 skulle bedömas som enkelt avhjälpta är åtgärdade vid den tidpunkten.

I den uppföljning som gjordes av planerade åtgärder enligt handikapplanen i januari 2007 påvisas brister dels i prognostiserad måluppfyllelse men även i svarsfrekvens. Vid genomförda intervjuer uttrycks att brister i kunskaper inom handikappområdet finns både bland tjänstemän och bland politiker. Vår bedömning är att handikapperspektivet inte genomsyrar verksamheterna på ett likvärdigt sätt, vilket enligt handikapplanen nämnderna och styrelserna har ansvar för. Vidare bedömer vi att handikapplanen med handlingsplan skulle vinna på att öka i tydlighet avseende åtgärder, ansvar, tidplaner och bedömd resursåtgång.

Granskning av leasing

Syftet med granskningen var att utreda om kommunens regler för leasing följs samt om hanteringen i övrigt överensstämmer med en god intern kontroll.

Finansiell leasing innebär i huvudsak att kommunen hyr en tillgång under en kontrakterad period, men att de ekonomiska fördelarna och riskerna som förknippas med ägandet i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren. Vid operationell leasing kvarstår de ekonomiska fördelarna och riskerna hos leasegivaren. Det är viktigt att notera att intern leasing inte är en leasingform och ej ett vedertaget begrepp utan används inom Lunds kommun för att beskriva möjligheten för kommunens förvaltningar/nämnder att finansiera köp av tillgångar via driftsbudgeten genom att betala en intern avgift bestående av avskrivningar och intern ränta.

Det finns idag två regelverk för leasing inom kommunen: ett regelverk för extern leasing antaget av kommunfullmäktige och ett nyare regelverk för intern leasing antaget av kommunstyrelsen. Granskningen kan konstatera att de nya reglerna för intern leasing, även till viss del reglerar den externa leasingen och till fullo inte överensstämmer med de gamla reglerna. Av denna anledning bör reglerna på något sätt sammanföras och att beslut om nya regler tas i rätt politisk instans. I nuläget är det med andra ord två regelverk, till viss del motstridiga, som gäller.

Granskningen visar att intern leasing inte är huvudregeln för leasing inom kommunen. Avseende de granskade nämnderna har det under 2006 och 2007 endast inkommit en ansökan om intern leasing. Däremot finns det ett flertal nya objekt som leasas externt. Bedömningen är att kännedomen om förutsättningarna för intern leasing inom de granskade nämnderna är bristfällig. För att säkerställa att kommunens nämnder har god kännedom om förutsättningarna för intern leasing föreslås att någon form av utbildning genomförs för berörda personer.

Det kan konstateras, i strid med kommunens båda regelverk för leasing, att det i huvudsak saknas dokumentation av kalkyler och andra ickefinansiella argument för extern leasing. En dokumentation i enlighet med gällande regler syftar till att klargöra huruvida leasing, med tanke på kostnaderna, i det enskilda fallet kan motiveras eller inte. Positivt är dock att det ej tecknas avtal för tilläggsförsäkringar då dessa kan vara kostsamma.

Socialnämnden

Granskning av tillståndsenhetens arbete med prövning och tillsyn av serveringstillstånd

Tillståndsenhetens uppdrag är att pröva ansökningar om serveringstillstånd för alkohol och att registrera försäljning av öl klass II och tobak. Enheten har vidare ett tillsynsuppdrag över alla de verksamheter man beviljat serveringstillstånd, eller registrerat som försäljningsställen. Granskningen syftade till att pröva om tillståndsenheten har de resurser och rutiner/system som krävs för att nöjaktigt och rättssäkert handlägga serveringstillstånd, samt för att utöva tillsyn i tillfredsställande omfattning.

Vid granskningen konstaterades att rutiner och system för handläggning finns, men att de skulle behöva förstärkas, vilket framförallt gäller registerstödet i handlägningsprocessen. När det gäller vilka resurser enheten har till sitt förfogande visar granskningen att ansökningarna om serveringstillstånd förvisso handläggs, men att enheten inte själv anser att man i alla delar hinner göra de efterforskningar som krävs för att fatta korrekta beslut i varje enskilt ärende (särskilt vad gäller tillstånd av tillfällig karaktär). Tillsyn sker, men inte i önskad omfattning utifrån de alkoholpolitiska riktlinjerna. När det gäller den *yttre* tillsynen gäller detta både tillsynen för serveringstillstånd, men framförallt även tillsynen över försäljningsställen för öl klass II och tobak.

Tillståndsenhetens förankring och synlighet inom socialförvaltningen får anses vara svag. Det finns ingen beskrivning av enhetens arbete i verksamhetsplanen för 2007, trots att enheten är en egen resultat enhet. Det finns inte heller några måldokument mot vilket verksamheten kan utvärderas, annat är de interna verksamhets- och tillsynsplaner som tillståndsenheten själv uppställt. Vid granskningen konstaterades att enheten behöver ökat stöd i både handläggning, administration och tillsyn.

Vård- och omsorgsnämnden

Granskning av omsorgstyngd och bemanning inom äldreomsorgen

Granskningen syftade till att mäta aktuell omsorgstyngd inom fem enheter i äldreomsorgen och ställa denna i relation till behov av bemanning. Omsorgstyngd och bemanning är två faktorer som måste matcha varandra inom kommunens äldreomsorg. Tidigare har det främst funnits system som beskriver omsorgstyngden och hur denna förändras över tiden. Problemet har i många kommuner varit att relatera omsorgstyngden till vilken bemanning som behövs. I Lunds kommun finns system för koppling mellan omsorgstyngd och bemanning.

Inom de båda särskilda boendena som granskats finns goda möjligheter att bedriva verksamhet med hög kvalitet då det finns cirka 9,5 fler årsarbetare än vad vår modell visar på behov av för att uppnå en skälig nivå på omsorgerna. Det förekommer relativt kraftiga variationer i omsorgstyngd och bemanning mellan olika avdelningar. Inom hemvården (hemtjänst och hemsjukvård) är personalresurserna mer knappa. Det finns cirka 6,5 årsarbetare färre än vad vår modell visar behov av för att uppnå en skälig nivå på insatserna.

Vid tidigare genomförda mätningar har vi inte sett något direkt samband mellan hög bemanning och hög kvalitet. För att uppnå hög kvalitet krävs även tydliga mål och riktlinjer, god styrning och ledning, en effektiv organisation samt ett väl fungerande samarbete. Det är av stor vikt att mätningar av omsorgstyngden

genomförs regelbundet och att bemanningen anpassas efter den aktuella omsorgs-tyngden i respektive arbetsgrupp.

Tekniska nämnden

Granskning av underhåll av kommunens gator och vägar

Kommunfullmäktige i Lunds kommun har som mål att ”i underhållet av gång- och cykelvägar, gator och belysning skall eftersträvas att anläggningarna hålls på en standardnivå så att kapitalförstöring undviks”. För att detta skall vara möjligt är det betydelsefullt att det finns ändamålsenliga mål, riktlinjer, rutiner och planer för skötseln av gator och vägar samt att underhåll genomförs till en nivå som bevarar kapitalet. Mot denna bakgrund ställs följande revisionsfråga: Finns det tydliga mål, riktlinjer och aktuella underhållsplaner samt hur förhåller sig genomfört underhåll till uppskattade behov?

Granskningen visar att det finns ett tydligt mål för underhållet av gator och vägar, att det finns aktuella underhållsplaner samt att det görs en uppdelning mellan kortsiktigt och långsiktigt underhållsbehov vid planering och budgetering av underhåll. Det är dock anmärkningsvärt att tekniska nämndens fastställda mål för 2006 och 2007 innebär att kommunfullmäktiges mål endast kan uppnås om målen överträffas med betydande marginal.

I och med att tekniska nämnden är ansvarig för underhållet av kommunens gator och vägar bör tekniska nämnden genom dess förvaltningsorganisation ta ett fastare grepp om upphandlingen av entreprenör för beläggningsarbeten. Idag är servicenämnden/Markentreprenad enda parten i kontraktet med nuvarande entreprenör.

Utifrån perspektivet av att bevara vägkapitalets standard och värde är det oroväckande:

- att resurserna för periodiskt underhåll av kommunens gator och vägar minskar över tid, både i absoluta tal och som andel av den totala underhållsbudgeten,
- att kostnaderna för det löpande underhållet samtidigt ökar och
- att nuvarande och tidigare års omläggningstakt är över 40 år (jämfört med ett bedömt behov på 23 år).

Tekniska nämndens nuvarande bedömning är att 4,3 % av den totala vägytan bör få en förnyad beläggning varje år, för att underhållsskulden inte skall öka. Det är därför otillfredsställande att tekniska nämnden budgeterar otillräckliga resurser för periodiskt underhåll. Budgeten för det periodiska underhållet bör anpassas till en nivå som uppfyller kommunfullmäktiges mål. Flera faktorer tyder på att det finns en betydande underhållsskuld. Det är därför väsentligt att en strategi utvecklas för hur underhållsskulden skall bemötas och vilka resurser som krävs.

Utbildningsnämnden

Granskning avseende skolornas insatser för elever i behov av särskilt stöd

Granskningens huvudfråga var om det finns ändamålsenliga rutiner för att upptäcka, dokumentera och tillgodose behov för elever som har svårigheter under de första skolåren. Utöver detta granskades om det finns dokumentation som styrker att individärendena har hanterats i enlighet med riktlinjer och rutiner, samt om det finns ett system för att mäta framgångsfaktorer i individärendena.

Samtliga granskade skolor har rutiner för att upptäcka barn i behov av särskilt stöd. Det finns också på de flesta skolorna tydliga rutiner för hur processen fram till ett åtgärdsprogram ska se ut och genomföras. Därför är vår övergripande bedömning att det finns tillräckliga rutiner för att upptäcka och tillgodose de särskilda behov som vissa elever har. På en övergripande nivå kan det göras tydligare när undervisning ska ske i den ordinarie klassverksamheten och när särskild grupp bör användas. På några granskade skolor görs idag anpassningar i klasserna för barn med behov av särskilt stöd, på andra skolor inte. Skolorna bör här kunna motivera sina val.

I stort innehåller mallarna för programmen samtliga delar som de bör innehålla men granskningen har visat att det finns förbättringspunkter. I första hand bör några av skolorna bli tydligare när det gäller åtskillnaden mellan mål och delmål. Uppföljningen av åtgärdsprogrammen kan också förtydligas, exempelvis vad gäller tidpunkt för uppföljning och hur denna ska göras.

Vi har kunnat konstatera att det finns en relativt stor skillnad mellan skolornas uppfattning om det stöd som ges barnen och det stöd som föräldrarna upplever att deras barn får. På ett övergripande plan måste vi därför framhålla behovet av att skolorna på ett tydligare sätt än idag kommunicerar med föräldrarna om de stödinsatser som deras barn får. Ett antal av de svarande uppger att de har fått stöd för sent. Det är också många svarande som är missnöjda med de insatser som gjorts hittills för deras barn. Detta tyder på att föräldrarna tycker att kommunikationen om de insatser som barnen får innan ett åtgärdsprogram upprättas inte är tillräcklig.

Det är en stor skillnad på svaren mellan barn- och skolförvaltning Lund Öster (BSF Lund Öster) och barn- och skolförvaltning Lunds stad (BSF Lund stad). Vi har i denna granskning inte kunnat se några stora skillnader i arbetssättet mellan skolorna varför detta är något förvånande. Denna skillnad bör diskuteras mellan de två skolförvaltningarna.

De svarande är generellt sett mer missnöjda med lärarnas insatser än med specialpedagogernas. Detta sammantaget med det missnöje som föräldrarna uppvisat angående stödinsatser innan upprättande av åtgärdsprogrammen antyder att skolorna bör kunna fokusera mer på det inledande stödet. Slutligen bör också lärarna tydligare kommunicera med föräldrarna om de insatser som görs inom ramen för den ordinarie undervisningen.

5 Granskning av de kommunala bolagen

Kraftringen AB och Lunds Energikoncernen AB (publ.)

Lunds Kommuns Fastighets AB (publ.)

Lunds Kommuns Parkerings AB

Under året har en granskning av sponsring och evenemangsbidrag genomförts. Vid granskningen konstaterades att bolagen inte har någon policy eller riktlinjer för sponsring som är fastställda av bolagets styrelse eller VD. Samtidigt konstaterades att det finns en ambition att ta fram en sponsringpolicy under hösten 2008 som bygger på och stärker bolagets varumärke. Lekmannrevisorernas bedömning var att utbetalning av sponsringsbidrag ska ske efter en saklig bedömning fastställd av riktlinjer exempelvis policy.

Kraftringen AB och Lunds Energikoncernen AB (publ.)

Under 2007 har en granskning genomförts avseende *intern kontroll* inom Kraftringen AB.

Lunds Kommuns Fastighets AB (publ.)

Under året har en granskning genomförts av boköns hantering inom LKF. Vid granskningen konstaterades att det finns tydliga regler för uthyrningsverksamheten och att inga tecken finns som tyder på att dessa inte följs.

Samtidigt lämnas ett antal förslag i revisionsrapporten på förbättringsområden avseende bl a arkivering av bedömningsunderlag, kvalitetssäkring av uthyrningsverksamhet och vikten av att bestämmelser i personuppgiftslagen följs. Vidare uppmärksammade lekmannrevisorn sårbarheten med uthyrningssystemet. Rutinerna föreslås följas upp under år 2008.

6 Årsredovisning och delårsrapport

Granskning av 2007 års bokslut och årsredovisning

Granskningen av årsredovisningen syftar till att pröva om denna ger en rättvisande bild av resultatet och den ekonomiska ställningen per den 31 december 2007 samt om upplysningar lämnats om händelser av väsentlig betydelse. Vi granskar också om en analys görs av verksamhetens utfall i kvalitativa och kvantitativa termer. Revisorernas synpunkter efter granskning av årsredovisningen lämnas i separat rapport, se bilaga till revisionsberättelsen. Rapporten har genomgått med företrädare för kommunstyrelsen och kommunfullmäktiges presidium i anslutning till slutrevisionen.

Granskning av delårsrapport januari-augusti 2007

Det är vår bedömning att den granskade delårsrapporten i allt väsentligt innehåller de delar som krävs enligt den kommunala redovisningslagen och andra redovisningsregler. Det har skett en utveckling på redogörelse av delårsrapporten. Revi-

sionen bedömer delårsrapporten mer informativ och överskådlig i jämförelse med förra delårsrapporten.

Av upprättad delårsrapport finns inga tydliga förslag till åtgärder för att uppnå balans för kommunen som helhet. Mot bakgrund av lagstiftningen bedömer revisorerna att ett åtgärdsprogram måste utarbetas i syfte att anpassa ekonomi och verksamhet till en långsiktigt hållbar utveckling.

I delårsrapporten gör kommunstyrelsen en redovisning av efterlevnaden av de i budget 2007 uppställda sex *nämndsgemensamma målen* för god ekonomisk hushållning vilket är positivt. Det är kommunstyrelsens ansvar att tillse att så sker. Utifrån kommunkontorets och nämndernas redogörelse bedömer revisionen att nämnderna har bra förutsättningar att uppfylla sina verksamhetsmål.

I år har Lunds kommun redovisat hur de *nämndsspecifika målen* uppnås kopplade till god ekonomisk hushållning. Det är ytterst kommunstyrelsens ansvar att tillse att kommunen tar fram och följer upp verksamhetsmässiga mål kopplade till god ekonomisk hushållning. Vi ser det som positivt att kommunen under 2008 kommer att se över hela målstrukturen, vilket även kommer att underlätta uttolkningen i delårsrapporten.

7 Genomförda sammanträffanden och besök mm

Revisorerna har på sedvanligt sätt granskat kommunstyrelsens och nämndernas protokoll, samt följt de olika verksamheterna bl a genom besök i verksamheten.

Vi har överlämnat våra revisionsrapporter till berörda nämnder och till kommunstyrelsen med begäran i förekommande fall om återredovisning av åtgärder. Vår processinriktade granskning och vårt resultatorienterade arbetssätt innebär att granskningen avslutas först sedan vidtagna och/eller planerade åtgärder har redovisats.

Sammanträffanden har skett ett flertal gånger med kommunfullmäktiges presidium. Revisorernas upprättade revisionsrapporter översänds löpande till kommunfullmäktiges presidium. Vår granskning sker under offentlig insyn. Rapporter, promemorior och övriga skrivelser hänförliga till vår granskning utgör således, efter vår slutbehandling, normalt offentliga handlingar. Rapporter m m överlämnas också löpande till kommunkontoret för registrering på kommunens hemsida.

Lunds kommunrevision deltar också i Komrevs kundråd för kommuner och medverkar därmed till utvecklingen av den kommunala revisionen i ett nationellt perspektiv.

8 Årets ekonomiska resultat

Under året har kommunrevisionen haft ett budgeterat anslag på 3 794 tkr. Vi har använt 3 793 tkr för ändamål såsom årsarvoden, sammanträdes- och förrättningsersättningar, utbildning och fortbildning av förtroendevalda, sakkunnigt biträde samt interna kostnader. Komrev inom Öhrlings PricewaterhouseCoopers har biträtt oss i revisionsarbetet under 2007, samt biträtt lekmannarevisorerna för de kommunala bolagen.

FÖR LUNDS KOMMUNS REVISORER

.....
Lars Larsson

Ordförande

.....
Lennart Nilsson

Vice ordförande

.....
Per Olsson

2:e vice ordförande

Sammanfattande förteckning över av sakkunnigt biträde upprättade rapporter revisionsår 2007

Projekt	Överlämnad till
Granskning av korttidssjukfrånvaro inom Lunds kommun	Kommunstyrelsen och BSN Lund stad och Kommunstyrelsen för åtgärder. Kommunfullmäktige för kännedom.
Granskning av administrativa lokaler	Kommunstyrelsen för åtgärder och Kommunfullmäktige för kännedom.
Granskning av om de budgetansvariga i verksamheterna har rätt kunskap och in-sikt i ekonomi- och verksamhetsstyrningen.	Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige för kännedom.
Jämförande granskning kommunens kostnadsnivåer	Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige för kännedom.
Granskning av kommunens och Region Skånes åtgärder för att möta extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap - samverkan	Region Skånes revisionskontor, Kommunstyrelsen för åtgärder och Kommunfullmäktige för kännedom.
Översiktlig granskning av IT-säkerheten	Samtliga nämnder för åtgärder, för kännedom Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige.
Granskning av tillgänglighetsarbetet	Kommunstyrelsen, BSN-Öster, BSN Norr, Utbildningsnämnd och Servicenämnd. Kommunfullmäktige för kännedom.
Granskning av leasing	Utbildningsnämnden, BSN Lund stad och Kommunstyrelsen för åtgärder. Kommunfullmäktige för kännedom.
Granskning av tillståndsenhetens arbete med prövning och tillsyn av serveringstillstånd	Socialnämnden för åtgärder och Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige för kännedom.
Granskning av omsorgstygnd och bemanning inom äldreomsorgen	Vård- och omsorgsnämnden, Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige för kännedom.
Granskning av underhåll av kommunens gator och vägar	Tekniska nämnden för åtgärder och Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige för kännedom.
Granskning avseende skolornas insatser för elever i behov av särskilt stöd	Kommunstyrelsen, BSN-Öster, BSN Lund stad och kommunfullmäktige för kännedom.
Granskning av delårsrapport januari-augusti 2007	Kommunstyrelsen för åtgärder, Kommunfullmäktige för kännedom.
Granskning av årsredovisning 2007	Kommunstyrelsen för åtgärder, Kommunfullmäktige för kännedom.
Lekmannarevisorernas rapporter Granskning av sponsring och evenemangsbidrag Lunds Energikoncern AB	Överlämnade av respektive lekmannarevisor till berörda bolag för åtgärder.